Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, этыйыкъ ай (октябрь), 10, 2023 жыл

№ 121 (21322)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къууанч

Эл мюлкге къыйын салгъанла къырал саугъала бла белгиленгендиле

Нальчикде Къырал концерт залда Къабарты-Малкъарны агропромышленность комплексинде ишлегенлени байрам кюнлерин белгилегендиле. Эл мюлкде урунгланланы алларында белгили той-оюн къауумла жырлагъандыла эмда тепсегендиле.

Къууанчны башлай, КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** былай дегенди: «Арт беш жылда агропромышленный бёлюм бийик жетишимле болдурады. Ол кезиуню ичинде эл мюлк продукцияны ёлчеми тенглешдирилген багъала бла 1,4 керге ёсгенди, он санда битимчиликде – 53, малчылыкъда 25 процентге.

Сабанчыларбыз да ахшы кёрюмдюлегге жетгендиле. Мирзеулюк битимлени тирлиги 1 миллион 300 минг тоннадан артыкъ болгъанды, ол санда мирзеулюк нартюхден миллион тоннадан аслам жыйылгъанды. Урлукълукъ нартюхнио ёсдюрюу да беш жылгъа 3 минг тоннагъа кёбейгенди. Жыл сайын биз 15 минг тонна чакълы алабыз.

Жемишледен бла кёгетледен жыйгъанывыз да 680 минг тоннадан асламды, неда 2,6 керге кёп. Бу битимледен къыралда алынгнан тирликни 16 проценти Къабарты-Малкъарда ёсдюрюледи. Ол кёрюмдю мындан ары да ёсе барлыгъына ишекизге.

Тирликни сакълау жаны бла да республика бек иги онгла къурагъанды. Бюгюнлюкде бир жолгъа 270 тоннаны сакъларгъа кёлдан келеди. Беш жылгъа ол ёлчем 80 тоннагъа ёсгенди, неда 67 процентге.

Битимчилик жаны бла уллу жетишимле уа сугъарыу тап къуралгъаныны хайырындан болдурулгъандыла. Ол ишге арт заманлада бюджетден 2,3 миллиард сомдан артыкъ бёлюннгенди. Аны хайырындан 2019-2023 жыллада 30 минг гектардан аслам жер сугъарылгъанды. Сугъарыргъа жараулу 130 минг гектардан 70 мингден асламы сугъарылады.

Малчылыкъ да айныи барады. Тууар эмда юй къанатлы этден арт беш жылда 18 процентге, сютден да 16 процентге кёп алынгнанды. Аш-азыкъ эмда жарашдырыучу промышленностьну продукциясыны ёлчеми да ёсе барады. Бу бёлюмледе чыгъарылгъан продукция 7,7 процентге кёбейгенди, суусан суула чыгъарыу а – 70 процентге. Жемишледен бла тахта кёгетледен консервалча жарашдырыу жаны бла уа биз Шимал-Кавказ федерал округа алчылыкъны тутабыз. Былтыр 359 миллион банка жарашдырылгъанды.

2023 жылны тирлик жыйыу кезиую бошала турады. Кюнню халыны терк-терк тюрленнгенине да къарамай, сабанчыларбыз бай тирлик аладыла. Сегиз айны эсеплерине кёре эл мюлк производствону индекси 109,1 процентни тутады. Ол кезиуню ичинде 32,9 миллиард сом багъасы тирлик ёсдюрюлгенди.

Бюгюнлюкде биз рынкну бек керекли продуктла бла жалчыталабыз. Аны къой, продукциябызгъа республикадан тышында да сурам улуду. Ол а аны тынгылылыгъына, тазалыгъына шагъатлыкъ этеди.

Бёлюмде аллай жетишимле эл мюлкде урунгланланы арымай-талмай ишлегенлерини хайырындан болдурулгъанлары баямды. Агропромышленность комплексде ишлегенлеге усталыкълары, ишлерине жууаплы кёзден къарагъанлары ючюн бек сау болугъуз дейбиз. Айхайда Россей Федерацияны Эл мюлк министерствосуну бизге дайым къайгъырып тургъанын да унутургъа жарарыкъ тюйюлдю. Аны ючюн анга уллу ыспас этебиз.

Агропромышленность комплексге федерал арадан, республикадан да боллушлукъ этиу къырал политиканы баш борчларындан бири болгъанлай къалады. Тири атламланы мындан ары да селейтмезге керекди. Мирзеу ёсдюрюу, терек бахчачылыкъ, сабанчылыкъ, сугъарыу, кёгетле сакъланырыкъ жерле ишлеу, эт бла сют чыгъарыу, фермерлик бла эл мюлк кооперация баш магъаналы ишлерибиз болгъанлай къаладыла. Жерни тирликлилигин да игилендирмей жарарыкъ тюйюлдю, къумаландырыу, урлукъла ёсдюрюу жаны бла ишге шёндюгю амалланы бютюн тири сингдиррге тиийшлиди. Ол республикада эл мюлк жерлени не къадар къыйматлы хайырланыргъа онг берликди.

Биз да аграрчыларбызгъа мындан ары да тутхучлулукъ этгенлей турлукъбуз. Быйыл эл мюлкню айныгъуна, ол санда элледе жашауну игилендириуге, 3,5 миллиард сом бёлюннгенди.

Ол бийик кёрюмдюле сакъланырча этерге эмда республиканы агропромышленность комплекси бла байламлы программалагъа ахча бёлюнюр ючюн федерал власть органла бла байламлыкъланы тирилтирге керекди. Баш борчлаарыбызда бири адамларыбызны жашау болумларын игилендириудю. Аны ючюн а социал эмда инженер инфраструктураланы жангыртыргъа, эл тийрелени тапландырыргъа керек боллукъду. Ол жаны бла республикада кёп зат этиледи. Ол программаны ахча бла жалчытыу жаны бла биз Россей Федерацияда алчы жерледен бириндебиз. Билим берииую, саулукъ сакълауну, маданиятны бла спортну мекямлары ишлендиле эмда жангыртыладыла, жолла да игилене барадыла. Элде жашау ырахатлы болур ючюн мындан ары да къолубуздан келгенни аярыкъ тюйюлбюз.

Битеу ол затла Россей Федерацияны Президентини башламчылыгъы бла башланнган миллет проектлени хайырындан болгъандыла».

Къууанчлы жыйылыуда агропромышленность комплексни айныууна къыйын салгъанла къырал саугъала бла белгиленгендиле. Андан сора да, 13 муниципал районну бла шахар округу араларында бардырылгъан экономика эришиуде хорлагъанланы атлары туура этилгендиле. Алайды да, 2022 жылны эсеплерине кёре Чегем, Лескен эмда Зольск районла алчыла болгъандыла. Алагъа саугъарыа къыйын жерледен ётерге боллукъ ючавтомобиль берилгенди. Муниципалитетлени таматаларыны оноулары бла транспорт СВО-да аскер борчларын толтыра тургъан жерлешлерибизге жибериликди. Дагъыда аллай ючавтомобиль аны аллында бардырылгъан чаришде хорлагъанлагъа саугъагъа берилген аччагъа алынып, аскерчиларибизге жибериликдиле, деп билдиргендиле КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Алгъышлау

«Аны Ата журтха чексиз сюймеклиги барыбызгъа да юлгюдю»

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Россейни Президенти **Владимир Путинни** туугъан кюню бла алгъышлагъанды.

«7 октябрь бюгюннгю Россейни белгиси болгъан инсанны – Президентибиз Владимир Владимирович Путинни туугъан кюнюдю. Къабарты-Макъарны халкъыны эмда кесими атымдан Владимир Владимирович Путинни битеу жюрегимден туугъан кюню бла алгъышлайма, саулукъ-эсенлик эмда оъурлулукъ тежейме.

Биз Президентибизни таматалыгъында кючлю, къарыулу, битеу дуния сёзюне эс бургъан къырал болгъан демингили Россей бла ёхтемленебиз. Ата журтха чексиз сюймеклиги бизге барыбызгъа да юлгю болгъан Президентибиз, Баш Главнокомандующийибиз бла ёхтемленебиз. Аны биргесине къыралыбызны азатлыгъына эмда мамыр жашауына деп салынгган къайсы борчланы да тамамларгъа хазырбыз», – деп айтылады Къабарты-Малкъарны Башчысыны алгъышлауунда.

Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Коковну Совет аскерни немис-фашист ууучлаучула бла Кавказ ючюн сермешде хорлам кюню бла байламлы республиканы жамауатына ЧАКЪЫРЫУСЁЗЮ

Къабарты-Малкъар Республиканы хурметли жамауаты!

Мындан 80 жыл алгъа 9 октябрьде Уллу Ата журт урушну кезиуюнде бек магъаналы ишледен бири болгъанды – Кавказ ючюн сермеш. Ол къазауат 442 кюнню баргъанды эмда Ленинградны къоруулау жаны бла 900 кюнню баргъан сермешден сора Уллу Ата журт урушну жылларында бек узакъгъа созулгъан сермеше саналгъанды.

Кавказны къоруулагъанла, ол санда Къабарты-Малкъарны жашлары бла къызлары да, жигитликни, батырлыкъны эмда ётюрюкню юлгюсюн кёргюзте, жерни хар атламы ючюн жанларын аямай къазауат эттендиле. Алай бла ала гитлерчи аскер башчыланы Кавказны нефтин къолгъа этер умутларын юзгендиле. Ансыз а немислилени аскер машиналары оюлмай къаллыкъ тюйюл эди. Алай да болгъанды – аны ахыры 1945 жылда хорламы жаз башы бла бошалгъанды.

Бу сыйлы кюн биз Кавказ ючюн сермешгенлени батырлыкъларына баш урабыз. Аланы жигитликлерин келир тёлюде да бир заманда да унутурукъ тюйюлдюле. Бюгюнлюкде аланы юлгюлери бизни кёллендиргенлей, халкъларыбызны бирикдиргенлей, жанны къоркъуулагъа къажау сюелирге кючбергенлей турадыла.

Барыгъызны да бу сыйлы кюн бла жюрегими терининден алгъышлайма, мамырлыкъ, монглукъ эмда жюрек ырахатлыкъ тежейме.

Къуранч

Эл мюлкге къыйын салгъанла къырал саугъала бла белгиленгендиле

Нальчикде Къырал концерт залда Къабарты-Малкъарны агропромышленность комплексинде ишлегенлени байрам кюнлерин белгилегендиле. Эл мюлкде урунгланланы алларында белгили той-оюн къауумла жырлагъандыла эмда тепсегендиле.

Къууанчны башлай, КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** былай дегенди: «Арт беш жылда агропромышленный бёлюм бийик жетишимле болдурады. Ол кезиуню ичинде эл мюлк продукцияны ёлчеми тенглешдирилген багъала бла 1,4 керге ёсгенди, он санда битимчиликде – 53, малчылыкъда 25 процентге.

Сабанчыларбыз да ахшы кёрюмдюлегге жетгендиле. Мирзеулюк битимлени тирлиги 1 миллион 300 минг тоннадан артыкъ болгъанды, ол санда мирзеулюк нартюхден миллион тоннадан аслам жыйылгъанды. Урлукълукъ нартюхнио ёсдюрюу да беш жылгъа 3 минг тоннагъа кёбейгенди. Жыл сайын биз 15 минг тонна чакълы алабыз.

Жемишледен бла кёгетледен жыйгъанывыз да 680 минг тоннадан асламды, неда 2,6 керге кёп. Бу битимледен къыралда алынгнан тирликни 16 проценти Къабарты-Малкъарда ёсдюрюледи. Ол кёрюмдю мындан ары да ёсе барлыгъына ишекизге.

Тирликни сакълау жаны бла да республика бек иги онгла къурагъанды. Бюгюнлюкде бир жолгъа 270 тоннаны сакъларгъа кёлдан келеди. Беш жылгъа ол ёлчем 80 тоннагъа ёсгенди, неда 67 процентге.

Битимчилик жаны бла уллу жетишимле уа сугъарыу тап къуралгъаныны хайырындан болдурулгъандыла. Ол ишге арт заманлада бюджетден 2,3 миллиард сомдан артыкъ бёлюннгенди. Аны хайырындан 2019-2023 жыллада 30 минг гектардан аслам жер сугъарылгъанды. Сугъарыргъа жараулу 130 минг гектардан 70 мингден асламы сугъарылады.

Малчылыкъ да айныи барады. Тууар эмда юй къанатлы этден арт беш жылда 18 процентге, сютден да 16 процентге кёп алынгнанды. Аш-азыкъ эмда жарашдырыучу промышленностьну продукциясыны ёлчеми да ёсе барады. Бу бёлюмледе чыгъарылгъан продукция 7,7 процентге кёбейгенди, суусан суула чыгъарыу а – 70 процентге. Жемишледен бла тахта кёгетледен консервалча жарашдырыу жаны бла уа биз Шимал-Кавказ федерал округа алчылыкъны тутабыз. Былтыр 359 миллион банка жарашдырылгъанды.

2023 жылны тирлик жыйыу кезиую бошала турады. Кюнню халыны терк-терк тюрленнгенине да къарамай, сабанчыларбыз бай тирлик аладыла. Сегиз айны эсеплерине кёре эл мюлк производствону индекси 109,1 процентни тутады. Ол кезиуню ичинде 32,9 миллиард сом багъасы тирлик ёсдюрюлгенди.

Бюгюнлюкде биз рынкну бек керекли продуктла бла жалчыталабыз. Аны къой, продукциябызгъа республикадан тышында да сурам улуду. Ол а аны тынгылылыгъына, тазалыгъына шагъатлыкъ этеди.

Бёлюмде аллай жетишимле эл мюлкде урунгланланы арымай-талмай ишлегенлерини хайырындан болдурулгъанлары баямды. Агропромышленность комплексде ишлегенлеге усталыкълары, ишлерине жууаплы кёзден къарагъанлары ючюн бек сау болугъуз дейбиз. Айхайда Россей Федерацияны Эл мюлк министерствосуну бизге дайым къайгъырып тургъанын да унутургъа жарарыкъ тюйюлдю. Аны ючюн анга уллу ыспас этебиз.

Агропромышленность комплексге федерал арадан, республикадан да боллушлукъ этиу къырал политиканы баш борчларындан бири болгъанлай къалады. Тири атламланы мындан ары да селейтмезге керекди. Мирзеу ёсдюрюу, терек бахчачылыкъ, сабанчылыкъ, сугъарыу, кёгетле сакъланырыкъ жерле ишлеу, эт бла сют чыгъарыу, фермерлик бла эл мюлк кооперация баш магъаналы ишлерибиз болгъанлай къаладыла. Жерни тирликлилигин да игилендирмей жарарыкъ тюйюлдю, къумаландырыу, урлукъла ёсдюрюу жаны бла ишге шёндюгю амалланы бютюн тири сингдиррге тиийшлиди. Ол республикада эл мюлк жерлени не къадар къыйматлы хайырланыргъа онг берликди.

Биз да аграрчыларбызгъа мындан ары да тутхучлулукъ этгенлей турлукъбуз. Быйыл эл мюлкню айныгъуна, ол санда элледе жашауну игилендириуге, 3,5 миллиард сом бёлюннгенди.

Ол бийик кёрюмдюле сакъланырча этерге эмда республиканы агропромышленность комплекси бла байламлы программалагъа ахча бёлюнюр ючюн федерал власть органла бла байламлыкъланы тирилтирге керекди. Баш борчлаарыбызда бири адамларыбызны жашау болумларын игилендириудю. Аны ючюн а социал эмда инженер инфраструктураланы жангыртыргъа, эл тийрелени тапландырыргъа керек боллукъду. Ол жаны бла республикада кёп зат этиледи. Ол программаны ахча бла жалчытыу жаны бла биз Россей Федерацияда алчы жерледен бириндебиз. Билим берииую, саулукъ сакълауну, маданиятны бла спортну мекямлары ишлендиле эмда жангыртыладыла, жолла да игилене барадыла. Элде жашау ырахатлы болур ючюн мындан ары да къолубуздан келгенни аярыкъ тюйюлбюз.

Битеу ол затла Россей Федерацияны Президентини башламчылыгъы бла башланнган миллет проектлени хайырындан болгъандыла».

Къууанчлы жыйылыуда агропромышленность комплексни айныууна къыйын салгъанла къырал саугъала бла белгиленгендиле. Андан сора да, 13 муниципал районну бла шахар округу араларында бардырылгъан экономика эришиуде хорлагъанланы атлары туура этилгендиле. Алайды да, 2022 жылны эсеплерине кёре Чегем, Лескен эмда Зольск районла алчыла болгъандыла. Алагъа саугъарыа къыйын жерледен ётерге боллукъ ючавтомобиль берилгенди. Муниципалитетлени таматаларыны оноулары бла транспорт СВО-да аскер борчларын толтыра тургъан жерлешлерибизге жибериликди. Дагъыда аллай ючавтомобиль аны аллында бардырылгъан чаришде хорлагъанлагъа саугъагъа берилген аччагъа алынып, аскерчиларибизге жибериликдиле, деп билдиргендиле КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Жыйылыу

Жамауатны айныууну жорукъларын излей

Нальчикде ыйыкъны ичинде «Россейли регионланы жаш тёлюсю: тинтиу мадарла эм жашауда кеслерине жер къалай тапханларыны магъаналы соруулары» деген темагъа илму-практика конференция болгъанды. Анга социология илмула бла кюрешген алимле, илму-излем организацияланы башчылары, жаш алимле, вузланы аспирантлары къатышхандыла.

Конференцияны КъМР-де Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствону, Россейни илмула академиясыны федерал илму-излем социология арасыны, Юг федерал университетни башламчылыкълары, Жаш тёлюню ишлери жаны бла федерал агентствону болушлугу бла къуралгъанды.

Илму жыйылыуну чеклеринде уа КъМР-ни Парламентинде РАН-ны академиги, Федерал илму-излем социология араны башчысы, философия илмуланы доктору **Михаил Горшков** бла тюбешиу болгъанды. Анда «Биз жашагъан жамауатны билебизми» деген тема сюзюлгенди.

Тюбешиуню ача, КъМР-ни Парламентини башчысы **Татьяна Егорова** академик Михаил Горшков Россейде илмуну жангы бёлюмю – электроральный социологияны – башламчысы болгъанын, шёндюгю жамауатда политика болумланы сюзгенин, кёп илму тинтиулени автору болгъанын белгилегенди.

– Бюгюн жыйылыуда уа биз жашагъан жамауатны билебизми деген соруюну сюзерикбиз. Ол сейир болгъаны бла бирге, бюгюннгю заманда бютюнда магъаналыды. Хар жамауатны да кесини тарыхы, айныу жолу энчиди. Социология уа адамланы арасында, жамауатда баргъан тюрленнуулени, болумланы, оюмланы ангыларгъа болушады, жарсыулу, къоркъуулу шартланы ачыкълап, аланы болдурмауну мадарларын излейди. Ма аны ючюн шёндю кезиуде бола тургъан ишледен социология илмула жанындан эсепле чыгъарыу артыкъда магъаналыды, – дегенди спикер.

Академик башчылыкъ этген илму араны юсюнден айтханда, аны келечилери къыралда къолайлыкъны, шёндюгю болумлада тиширыуланы, жаш тёлюню айныуларыны, алача башха сейир тинтиуле бардырядыла.

Ахыргъы тинтиуле быйыл

Михаил Горшков лекциясында социология илмуну муратларыны, ол башчылыкъ этген илму ара бардырыгъан тинтиулени юслеринден къыса айтханды. «Социология жамауатны жашауну юсюнден илмуду. Аны бла бирге уа ол жамауатны излемлерин жалчытады», – деп белгилегенди ол ушакъны башлай.

Алим айтханыча, тюрлю-тюрлю кезиуледе, экономика-политика болумлада жамауатны сезимлерин, халин тинтиу баргъан тюрленуулени жорукъларын ачыкъларгъа онг береди. «Озгъан ёмюрню 90-чы жыллары къыралны жангы тарыхында сыналуу болгъандыла, приватизация, халкъны къолайлыгъы тюшгени, башха къоркъуулу. Ала барысы да жамауатны айныууна ызын къойгъандыла», -дегенди ол.

90-чы жыллада алимлени адамланы жарсытхан соруулану тинтиргe онглары кенг болгъанын чертгенди. Аланы эсеплери бла уа асламлы информация органла хайырланнгандыла, политика бериуле, статьяла басмаланнгандыла. Ол а жамауатны социологиягъа сейирин ёсдюргенди.

Академик Михаил Горшков лекциясында социология илмуну муратларыны, ол башчылыкъ этген илму ара бардырыгъан тинтиулени юслеринден къыса айтханды. «Социология жамауатны жашауну юсюнден илмуду. Аны бла бирге уа ол жамауатны излемлерин жалчытады», – деп белгилегенди ол ушакъны башлай.

Алим айтханыча, тюрлю-тюрлю кезиуледе, экономика-политика болумлада жамауатны сезимлерин, халин тинтиу баргъан тюрленуулени жорукъларын ачыкъларгъа онг береди. «Озгъан ёмюрню 90-чы жыллары къыралны жангы тарыхында сыналуу болгъандыла, приватизация, халкъны къолайлыгъы тюшгени, башха къоркъуулу. Ала барысы да жамауатны айныууна ызын къойгъандыла», -дегенди ол.

90-чы жыллада алимлени адамланы жарсытхан соруулану тинтиргe онглары кенг болгъанын чертгенди. Аланы эсеплери бла уа асламлы информация органла хайырланнгандыла, политика бериуле, статьяла басмаланнгандыла. Ол а жамауатны социологиягъа сейирин ёсдюргенди.

Къуралгъандыла. Аладан ачыкъланнганыча, бюгюнлюкде адамны сезимлерине, халине жашагъан жери, къолайлыгъы себеплик этедиле. Жыл сан, билим деген чартланы шёндюгю жамауатха себеплиги азайгъанды. Адамгъа жашагъан шахарында, элинде болумла сейирдиле. Къыралда баргъан жумушлагъа уа эсни азыракъ буруп башлагъаны белгили этилгенди.

Алим социологияны бла власть органланы, жамауатны араларында болумланы, совет замандан сора жамауатда къайгъырыулукъ, къоркъуула азайгъанларны сыптауларыны юслеринден да айтханды.

Ахырында Михаил Горшков жыйылгъанланы соруулары на жуапла бергенди.

Тюбешиуге Юг федерал университетни Социология эм регионоведение институтуну башчысы, философия илмуланы доктору, профессор **Юрий Волков**, Парламентни депутатлары, жууаплы министерстволаны бла ведомстволаны келечилери, алимле, вузланы студентлери да къатышхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кёрмюч

Казбек Коков кёргенине ыразы болгъанды

Озгъан ыйыкъ кюн Нальчикде Абхазия майданда уллу ярмарка-кёрмюч ётгенди. Республикада жашагъанлагъа эмда тышындан келген къонакъларгъа кеслери чыгъаргъан продукцияларын, ёсдюрген кёгетлерин бла жемишлерин отуздан артыкъ предприятие, мюлк, энчи предпринимательле кёргюзтгендиле.

Ярмарка-кёрмюч Эл мюлкде ишлегенлени кюнюне жораланнганды, кеси да республиканы АПК-да жетишимлерин ачыкъларгъа деп бардырылгъанды. Майданда эл мюлкге аталгъан къадар стенд бар эди. Къонакъла къарарча, къатларында суратха тюшерча: суу тирмен, арбала, жемишледен, конфетледен жарашдырылгъан байракъла эм суратла, быхыладан, чибижиледен, сохаладан эм башха кёгетледен этилген сагъат, дагъыда жаныуарла, гинжиле, илляула эмда башха сейирлик затла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Келишим

Солууну, багъыуну да тап къурарча

КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Муаед Кунижев «Кавминкурортресурсы» акционер общество бла келишимге къол салгъанды. Республиканы Экономиканы айныгъуу министерствосундан билдиргенлерича, аны хайырындан КъМР-ни, КъЧР-ни, Ставрополь крайны эмда бу акционер общестону арасында информация жюрютюу жаны бла байламлыкъла къуралгъандыла.

Келишим Шимал Кавказны регионлары «Кавминкурортресурсы» АО бла бирге курорт инфраструктураны айныгъуу, Кисловодск, Пятигорск, Ессентуки, Железноводск курортланы тийрелеринде табийгъат багъыу ресурсланы сакълау жаны бла къыйматлы ишлерге себеплик этериги чертгенди Кунижев.

Сагъыныльгъан акционер общество санатор-курорт комплексде предприятияланы гара суула эмда Тамбукан кёлден дарманлы балчыкъ бла жалчытады. Келишимни чеклеринде гара суула баргъан быргъыланы жангыртыргъа, табийгъат байлыкъланы сакъларгъа, тийишли оноула да этерге боллукъду.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъына

Хасаитланы Лиза Локъмановна республиканы жамауат-политика жашауна тири къатышып, халкъда кесине хурмет тапханды. Ол Совет Союзну заманында коммунистлени сатыларына къошулуп, къырал чачылып, жылла озгъандан сора да, партиягъа кертичилей къалгъанды.

«Депутат тутхан жумушун арымай-талмай бардырыргъа борчлуду» 2 бет

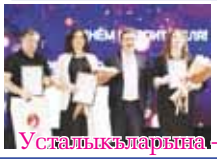

Хурметлеу

Нальчикде Музыкалы театрда устазланы, юйретиучулени, орта усталыкъ билимге окъутханланы Устазны кюню бла алгъышлауугъа аталгъан къууанчлы ингир озгъанды.

Усталыкъларына – бийик багъа 3 бет

Тюбешиу

Бу кюнледе Ставрополь крайны Курский округунда «Курскийде шёхлукъну тагылары» деген аты бла Шимал Кавказны жазыучуларыны V регионла аралы фестивальлары ётгенди.

«Сизгедиле жюрек тагылары» 4 бет

Казбек Коков кёргенине ыразы болгъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Кёгетлени бла жемишлени тюрлюлерини кёплюгю бла жылны эм бай кезиую кесини байлыгъын шарт кёргюзтгенди дерчады. Аны себепли сейир болмаз, адамла хар неге да сюйюп къарагъанлары, кёрген затларына багъа бергенлери да. Тауукъ балаланы къолгъа алыргъа, къара къозучукъланы сыларгъа сюйген сабийле уа тизмеге окъуна жыйылгъандыла. Суратха тюшергге сюйгенлени уа арлакъда жомакъладан жигитле сакълай эдиле.

Майданны ара тийресин саулай алмалагъа бёлгендиле. Анда уа аны къызыл эмда жашил бетли къадар тюрлюлери – бу жаны бла терек бахчачыла ёхтемленирге боллукъдула. Алмаладан республиканы картасын, Минги тауну, Жерни глобусун окъуна жараштыргъандыла.

Предприятияланы стендлери да бек тынгылы эдиле. Алада уа: сютден эмда этден этилген ашарыкъла, тюрлю-тюрлю ётмекле эмда къалачла, дагъыда конфетле, бал, татлы эмда гара суула... Бир мюйюшде жууала (шампиньонла), арлакъда уа бишген картоф бла къаймакъ. Ланы кёпленини иелери кюнакъларгъа хош келигиз деп, ашсуу бла сыйлай эдиле.

Бу кёрмюч предприятияланы продукциялары кёргюзтюрге, адамланы да оюмларын билирге аламатъ жер болгъанды.

«Нальчик-Сладость» фабриканы технологу Букина Нина аны юсюнден былай айтханды: «Продукциябызгъа сурам иги болгъанын белгилерге тийишлиди. Алай дагъыда биз бир жерде турмайбыз, айныргъа итинебиз. Сёз ючюн, кёп болмай шоколад конфетлени жангы тюрлюлерин чыгъарып башлагъанбыз. Алыучула, бегирек да сабийле, пастиланы, гитче жаныуарчыкъларгъа ушашлы чайнаучу конфетлени да бек жаратадыла. Талай замандан «Азау» деген ат бла энди чыгъарып башларыкъ конфетибизни да табаргъа боллукъсуз сатыуда».

Республикада, тышында да белгили «Жако» фабрика да аладан артха къалмазгъа кюрешгенди. Аны стенди татлы ашарыкъладан толу эди: ким да сюйген шоколадда кюзла, къатхан эрикле, арахис, дагъыда карамель, мармелад, къалачла. Фабриканы келечиси Карина Беканова билдиргенге кёре, кёрмючню къонакъларына ала да хазыргъандыла жангы тюрлю затларын.

«Ленинцы» мюлкню къаймагъыны, бишлагъыны, башха продукциясыны качествосуна ишек болгъан къыйыныды – Ново-Ивановское элден предприятие атын эрттеден бери иги бла айтдыргъанды. Келген къонакъла бла ушакъ этге тургъан аны башчысы Владислав Русс бизге да заманын бёлюп: «Бери продукциябызны битеу тюрлюлерин келтиргенбиз, жаланда сютден он тюрлю ашарыкъ этебиз. Дагъыда аз-маз къыймала чыгъарабыз, алмала да ёсдюрюп башлагъанбыз. Сабаналарыбызда будай бла зынтхы ёсдюребиз, ун тартабызъ. Жашау алгъа барады да, биз да аны бла бирге атлам этерге кюрешебиз. Продукциябызны сатыу жаны бла жарсыу чыртда жокъду; аны сюйгенле, билгенле кесибизде, тыш регионлада да бардыла», – дегенди.

Ярмарка-кёрмючге келген сыйлы къонакъланы санында КъМР-ни Башчысы Казбек Коков, Парламентни эмда Правительствону Председательери Татьяна Егорова бла Мусукланы Алий эм аланы орунбасарлары, министрле, районланы бла шахар округланы, илму эмда билим бериу учреждениялану таматалары эм келечилери да бар эдиле.

Казбек Валерьевич стендледе болгъан затлагъа къарагъанды, мюлклени адамлары бла сёлешгенди, ишлерини, умутларыны юсюринден соруула да берип, жетишимле тежегенди. Анда кёргенине ыразы болгъанын: «Бек аламат кёрмюч, хар не да тынгылы къуралгъан аллай», – деп белгилегенди.

Эл мюлкде урунгланланы къыйынларына Республиканы Башчысы тийишли багъа бергенди: «Быллай жумушла бла биз, ёсе келген тёлю ишге тартыла барса сюебиз, эл мюлкде къармашханлагъа, ала салгъан къыйыннга да хурмет этерча. Бу усталыкъны даражасы кётюрюлюп барырча этерикбиз. Бёлюмде урунгланланы барына да бек уллу сау болгъуз дейме».

Абхазия майданда ол кюн байрам концерт да ёттенди. Сахнагъа белгили жырчыларыбыз Жуболаны Жамбулат, Эльдар Дымов, Бийланы Аслан, дагъыда «Зори Кавказа», «Эльбрус» эм башха сабий тепсеу ансамбльле да чыгъып,лери къараучуланы макъамлары, тепсеулери бла кёллерин алгъандыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъына

«Депутат тутхан жумушун арымайталмай бардырыргъа борчлуду»

Хасаитланы Лиза Локъмановна республиканы жамаат-политика жашауына тири къатышып, халкъда кесине хурмет тапханды. Ол Совет Союзну заманында коммунистлени сатырларына къошулуп, къырал чачылып, жылла озгъандан сора да, партиягъа кертичилей къалгъанды. Тырныауузну жер-жерли самоуправление советини, ызы бла уа Къабарты-Малкъарны Парламентини депутатына тёрт кере сайланнганды, партияны ниетлерин бюгюн да андан ары бардырады.

КъМР-ни Парламентини 30-жыллыгъын белгилеуню аллында уа биз Лиза Локъмановна бла Парламентде ишини, айырычуула бла байламлыкъланы, депутатны борчларыны юслеринден ушакъ бардыргъанбыз.

– Лиза Локъмановна, сиз КъМР-ни Парламентини эки чакъырылыууну депутатына айырылгъансыз. Сайланнган кезиуде сюйгенча, муратла салгъанча къураялгъанмысыз ишигизни?

– Кертисин айтханда, муратлагъа, сюйгенингге жетерге щёндюю къыйын заманды. Къуру итиниулюк бла салынгнан борчланы толтурургъа онг жокъду. Биринчиден, ахчаны жетишмегенини сылтауу чыгъады. Экинчиден, республикалы праволу база башындан келген законлагъа кёре къуралады.

Мен эки чакъырылыуда да Парламентни Ёрууну, социал къоруулау эм саулукъ сакълау комитетни къауумуна киргенме. Саулукъ сакълауну юсюнден айтханда, мен этген башламчылыгъымы къоруулалмагъанма. Ол да неди десегиз, Элбрус районну ара больницасында сабийден ауругъан тиширылагъа къарагъан бёлюмню хапмазларыны юсюнден тилеген эдим. Бюгюн-бюгеча да ауурлукълары болгъан тиширылуа жарсыйдыла, тарыгъадыла, къыйналадыла. Тау жоллада жюз километрден артыкъны ёрге ла знишге жюрюген тынч тюйюлдю. Бу жумушну тындыралмагъаныма жюрегим бюгюн да къыйналады.

Комитетни жыйылыуларында иш хакъны азлыгъыны сорууларан дайым да кётюрюп тургъанма. Аны мен жангыз айтмайма, башха партияланы фракциялары да белгилегенлей турадыла. Кесигиз билгенден, аз-аздан хакъны ёлчеми кётюрюле башлагъанды. Алай болгъанлыкъгъа, анга энтта къууанырча тюйюлдю. Нек десенг, багъала тохтаусуз бийикге ёрлеп барадыла! Ахчаны саны ёсгенликге, къыйматы жокъду. Амалгъа ёрге, айырычуланы тилеклерине эс бурургъа кюрешеме, алай кёллерине жетген а къыйынды.

– Бирле депутатны къаксыз ишлегенин биле да болмазла. Файда келтирмей эсе, нек унагъансыз бу жууаллы къуллукъ бла кюреширге?

– Парламентни жаланда комитетлерини башчылары аладыла айлыкъ, къалгъан депутатла уа хакъсыз ишлейдиле.

Сейир этгенлерге, билирге сюйгенлеге айтыргъым: ахча керекли затды, алай ол жашауну магъанасы тюйюлдю. Политикагъа, ара, жамаат жашаугъа къатышырга, республикагъа, миллетге къыйын салыргъа да керекди. Ол алай некди, бу терсди, осалды, этилмейди, деп сёгюп, бюсюреме, кенгден сюелип тургъан бек тынчды. Андан зсе бир ниетлиле, тюз оюмлула бирлешип, жюреклери жаратхан, жамаат-политика биригиулени къауумларына кирип, жашаугъа, болумгъа хайырларын жетдирселе иги тюйюлмюдю?

Кесими юсюндем айтханда, жашлыгъымдан бери ишден эркин заманымда политика биригиулени тизгининде жамаат ишге къатышып келеме.

– Окъуучулагъа регионну депутатыны борчларын, тамамлагъан жумушларын къалай ангылатырыкъ эдигиз?

– Депутат айырычуланы жарсыуларын, тарыгъыуларын районну, шахарны, регионну толтуруучу власть органларына билдирип, аланы тамамлауну онгларын излетирге керекди. Ызы бла тилекни жазгъаннга ани излеми къалай жалчытылынгнан билдиригге, жууап беригге тийишлиди.

Айырычуланы тилеклерине, жарсыуларына ат башындан къарамай, керти да эс бурургъа, кемчиликлени тамамларгъа борчлудула парламентарийле. Сёзге, Элбрус районда Тырныауузну бла эллени арасында адамланы жюрютген пассажир транспорт тохтагъанлы иги кесек заман озгъанды. Шахарны ичинде маршрут таксилени жюрюгенлери да адамланы изламмерине келишмейди. Ингиргъаллыкъ сорууланы тинтебиз, оюмларбызны айтабиз, эс бурулургъа керекли шартланы чертебиз.

де 17 сагъатдан сора ала тохтап къаладыла. Битеу организацияла уа 18 сагъатха дери ишлейдиле. Дагъыда спорт бла кюрешген сабийлени жаралары да ингирде бошалады. Кюн сайын таксиге ачха тёлеп жюрюгге кимни къолундан келликди? Сёзсюз, адамланы жашауларын женгиллетиргге керекли жумушла энтта кёпдюле.

Алай ахыр кезиуде толтурулгъан ише бардыла, аланы юсюринден да айтыргъа керекди. Шахарда кёп къатлы юйлени арбазлары тапландырылгъандыла, жолла жангыртыладыла. Эрттеден бери тозурап келген объектлени барысын да бир жолгъа тап халгъа келтиригге онг болмагъанын ангыларчады, аз-аздан этилип башлагъандыла.

Биз кётюрген жарсыуланы миллет проектлеге къошуп, ала къысха заманны ичинде тамамланырла деп бек ышанама. Былайда юлгю келтиригге сюеме. Миллет проектлени болушлугу бла Элбрус районда школа кёбюсюнде тынгылы жангыртыу жумуша толтурулгъандыла, маданият юйле да тапландырылгъандыла. Быллай тюрлениуле уа жамаатны къууандырадыла.

– Сиз Парламентге КПРФ-ни къауумунда сайланнгансыз. Партиягъа оппозиция дерге боллукъмуду?

– Россейни Къырал Думасында, КъМР-ни Парламентинде да коммунистледен сора оппозиция жокъду дерге жарайды. КПРФ-ни программасы да анга шагъатлыкъ этеди.

Къырал Думада коммунист партияны фракциясы хазырлагъан законопроектле жанлы башха партияланы депутатлары да къол кётюрселе, алагъа да оппозиция дерге боллукъду. Алай КПРФ-ни башламчылыкъларын къабыл кёрмейдиле, халкъгъа жарарыкъ, кёп жарсыуланы тамамларгъа себеплик этерик законла кюч алмай къаладыла.

КъМР-ни Парламентинде КПРФ-ни фракциясыны башчысы Борис Паштов жыйылыуларда, магъаналы жумуша сюзюлген кезиуде сёлешгенине тынгыласагъыз, керти да оппозиция партияны оноучусу болгъанын ангыларыкъсыз. Фракцияны жыйылыуларында уа Парламентни кенгешлеринде къараллыкъ сорууланы тинтебиз, оюмларбызны айтабиз, эс бурулургъа керекли шартланы чертебиз.

– Бирде бизге неге керекди Парламент, депутатла деген оюмну эшитирге тюшеди. Алай суннганлагъа не айтырыкъ эдигиз?

– Регионлада законла чыгъарыучу органла Россейни Конституциясына тийишлиликде къуралгъанларын айтыргъа сюеме, биринчиден. Парламент ишин берилген полномочияланы, жууаплыкъланы чеклеригде бардырады. Экинчиден а, башында айта келгенимча, жеринде депутатла айырычуланы жарсыуларына, къарыгъаларына къарайдыла, толтуруучу власть органланы алларында жамаатха магъаналы сорууланы саладыла.

– Социал сетьледе депутатланы сёкгенлерин кёрюгге болуучуду. Аллай ушагъысысыз сёзлени окъусагъыз кёлюгюзге тиемиди?

– Депутатланы да болур ишлеринде кемчиликлери. Шарайыбы болмагъан адам жокъду, бютюнда щёндюгю жашауда. Заман, адамла да бек тюрленнгенди. Намыс, адеплилик унутула барадыла, жарсыугъа. Социальный сетьлени да барды анда «болушлугъу». Аны себепли осал, ушагъысыз сёзле бла кеслерин кёргюзтгенлеге эс бурмайма.

– Келир айырылада энтта депутатха кёргюзтселе унарыкъмысыз? Озгъан эки чакъырыуда ишигизге ыразымысыз?

– Депутатха хар кимни да тийишли кёрмейдиле. Сынаулары уллу болгъан, жамаат ише тири къатышхан, адамланы изламлери ючюн къайгъыргъан адамланы кёргюзтедиле. Мен а республиканы Парламентини къауумуна сайланырыны аллында Тырныауузну жер-жерли советини эки чакъырылыуну (4-чю эм 5-чи) депутаты болгъанма – 2007 жылдан 2014 жылгъа дери. Аны айтханым, хар затны да заманы, кезиую, чеги барды. Келир айырыуларгъа къатышыр умутум жокъду.

КъМР-ни Парламентини эки чакъырыуунда ишими юсюнден айтханда, къолумдан келгенича кюрешгенме. Алай ыразыма деп а айталмайма. Нек десегиз айырычуланы тилеклерин сюйгенимча толтуралмагъанма, анга сылтаула уа кёп болгъанды.

– Бийыл КъМР-ни Парламентине 30 жыл толады. Байрамгъа кёз къарамыгъыз къалайды?

– Организацияны, предприятияны къуралгъан кюнлерин да белгилейдиле. Байрам къурап, ишчилени алгъышлау, кёллерин кётюрюу тёрете бурулгъанды. Къабарты-Малкъарны законла чыгъарыучу органы уа быйлы 30-жыллыгъын белгилейди. Бу заманны ичинде анда ишлеген депутатлагъа, республиканы праволу базасын къураугъа юлюшлерин къошханлагъа ол къууанчды. Былайда аланы барысын да алгъышларгъа сюеме. Ишлери айырычуланы ыразы этерча къуралсын, жетишимли, махтаулу болсунла.

– Депутатлагъа, газет окъуучулагъа ушагъыбызны ахырында не айтырыкъ эдигиз?

– Депутатланы ишлери къыйынды, жарсыуу, жумушу бла келген адамгъа аз да болушалсанг, кёлюне жеталсанг, жюрегинг къууанады, тынчады. Алай болмаса уа, жарсыйса. Тилеклени барын да толтуралмагъанлыбызны сылтаулары кёпдю, заманнга кёре. Алай къолланы бошлап къойма, ишинги андан ары бардырыргъа керекди. Ол бизни борчубуз – арымай-талмай тутхан жумушну андан ары бардырыргъа.

Окъуучулагъа уа бек алгъа саулукъ, мамыр жашау тежейме, хар юйюр да насыпдан, къууанчдан толсунла!

Ушакъны **ТИКАЛАНЫ Фатима** бардырыгъанды.

Шимал Кавказ кюн сайын

Туризм жаны бла билим алгъанланы саны ёседи

Быйыл Шимал-Кавказ федерал университетде туризм жаны бла усталыкъны сайлагъанланы саны ёсгенди. Аны юсюнден Жангылыкъла информация агентствоъа вузну ректору Дмитрий Беспалов билдиргенди.

Ол айтханнга кёре, арт юч жылда Шимал-Кавказ федерал округта келгеннлени саны жыл сайын бир миллоннга ёседи. Аны бла байламлы бёлюмде жанны жумушла да чыгъадыла, аланы тынгылы тамамлау изленеди. Ким шагъатха ректор быллай шартла келтиргенди: регионну айнууун бютюн бийик даражагъа чыгъарлыкъ 35 инвестиция проектден 9-су туризм бла байламлыды.

«Бюгюнлюкде бу бёлюм уста кадрладан уллу кыытлыкъ сынайды. Аны себепли 2030 жылгъа 30 минг чакълы специалистни хазырларгъа белгиленеди», – деп билдиргенди ректор.

«Насыпны 365 кюню»

Москваны Эски Арбат тийресинде «Насыпны 365 кюню» деген ат бла Шимал Кавказгъа жораланнган сурат кёрмюч очылгъанды. «Ара шахарны жамаат эмда аны къонакълары Шимал Кавказны аламат табийгъаты бла шагъырейленирикдиле. Шимал Кавказда болмагъанла бу аламат суратлагъа къарап, аны бла танышсынла»,– дегенди «Кавказ.РФ» биригиуню баш директоруну орунбасары Андрей Цемахович, кёрмючню очылыуунда сёлеше.

Сурат кёрмюч 31 октябрьге дери барлыкъды. Анда регионну табийгъатыны тамашалыгъын, адет-тёрелерин, маданиятын эмда щёндюгю айныу атламларын туура этген 32 сурат салынгнанды. Алада деменгили бузланы бла ариу кёллени, архитектура эсгертмелени бла тау лыжа жолланы эмда кёп башха затланы кёрюрге боллукъду.

Суудан ууланнгандыла

Алгъаракълада Къарачай-Черкесни Усть-Джегута районуну тёрт элинде 151 адам, ол санда 126 сабий уулнып, больницагъа тюшгендиле. Роспотребнадзорну КъЧР-де управлениясы Гигиенаны бла эпидемиологияны арасы бла бирге аны сылтауларын тинтгенди эмда алай кёп адам ичер суудан ууланнганларын тохташдырыргъанды. Специалистле бир ненча элге бир быргы из бла келген суну тюрлю-тюрлю жерледен алып тинтгендиле эмда жаланда алты жерде ол мардагъа келишмегенин тохташдырыргъанды.

«Алайды да, суну быргъылагъа жиберген организация терс тюйюлдю, ол аны тынгылы тазалайды, суу эски быргъылагъа жеттенде кирленеди», — дегендиле управлениядa ТАСС-ны корреспондентине.

Грозныйде – МГУ-ну бёлюмю

Грозныйде Москваны М. В. Ломоносов атлы къырал университини бёлюмю къуучулы халда очылгъанды. «Мында белгили преподавательле, алимле бла профессорла ишлерикдиле. Ала студентлеге терен билим берликдиле, кунерликлерин очыкъларыкъдыла, туугъан республикагъа хайырларын жетдирирча этерикдиле,– дегенди РФ-ни Правительствосуну Председатели Михаил Мишустин алгъыллау сёзюнде. Аны оюмуна кёре, Грозныйде МГУ-ну бёлюмюню очылыуу шахар уллу промышленность, маданият эмда билим бериу арагъа айланнганын кёргюзтген шартды.

«Мында жангычылыкъла, илму жаны бла да ахшы онгла бардыла. Ала юриспруденция, менеджмент, биотехнологияла, фармация, архитектура, прикладная математики эмда информатика жаны бла да билимли эмда уста кадрла хазырларгъа себеллик этерикдиле», – деп къошханды ол алгъышлау телеграммасында.

Москваны университини Грозныйде бёлюмю РФ-ни Правительствосуну бегимине кёре къуралгъанды. Анга деп 250 миллион сом бёлюннгенди.

Хорламны бек уллу байрагъын жайгъандыла

Ингушетияда 400-ден аслам адам Эсгериуню бла махтаулукъну мемориалны тийресинде Кавказ ючюн сермешни 80-жыллыгъыны намысына Хорламны дунияда бек уллу байрагъын жайгъандыла. Аны уллулугъу эки минг квадрат метрден артыкъды, – деп билдиргендиле ТАСС-ха регионну Тыш байламлыкъла, миллет политика, басма эмда информация министерствосуну пресс-службасындан. «Бу акциягъа къатышыр ючюн бизни республикагъа Россейни башха жерлеринден, дагъыда Белоруссиядан, Таджикистандан, Къазахстандан да жаш адамла кёп санда келгендиле", – дегендиле пресс-службада.

Къонакъла акциядан сора Ингушетияны тау тийрелерине баргъандыла, эрттегили къалаланы да кёргендиле. Кёпле кёргенлерин жаратып, бу республикагъа энтта да келирге сюйгенлерин айтхандыла.

Федерал информация агентстволаны билдириулерине кёре ЮСЮПЛАНЫ Галина хазырлагъанды.

Саулукъ

Жукъгъан ауруулагъа къажау мадарланы сюзгендиле

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде «Шимал-Кавказ регионда жукъгъан ауруула бла байламлы соруула» деген регионла аралы онуучу илму-практика конференция ишин башлагъанды. Аны КъМР-ни саулукъ сакълау министри Рустам Калибатов ачханды.

– Билимли эм сынамлы врачланы эм башха медицина персоналны кючлери бла къыйын кезиулени хорларгъа, жамаатны арасында уллу къайгъы къуралмазча мадар этерге онг табылгъанды. Болсада ауруула кеслери алларына жокъ болуп къалмайдыла. Ол себепден биогюннгю конференцияда жукъгъан ауруула бла байламлы бютюн кёп соруу сюзюллюкдю, – дегенди министр.

Форумну мураты – Шимал Кавказны специалистлерин бирикдирирге, билимлерин эм сынамларын ёсдюрюргеди. Аны чеклеринде медикле багъыуда бла диагностика бардырыуда жангы амалла бла шагъырейленирге онг табадыла. Аны бла бирге профилактика халда коронавируснан, ОРВИ-ден, гепатитден, ВИЧ-инфекциядан эм башха жукъгъан ауруулаган къыйналгъанланы болумлары бла кенгирек шагъырейленедиле.

Жыйылыугъа видеоконференция халда Россейни Саулукъ сакълау министерствосуну штатда болмагъан баш специалисти-инфекционисти Владимир Чуланов да къатышханды. Ол биогюнлюкде жукъгъан ауруулагъа бютюн бек зс берилирге керегин энчи чертип быллай форумла коллегиалны сынамларын ёсдюрюуде ахшы къошумчулукъ этгенлерин билдиргенди.

- COVID-19 тышында, башха къоркъуулу жукъгъан ауруула да жокъ болуп къалмагъандыла. Ол себепден алыкъа тинтилирге керекли шартла кёпдюле. Россейни Юг регионунда табийгъат эм хауа болумла бла байламлы жукъгъан ауруула терк-терк къозгъала турургъа ёчдюле. Инфекционистлени иш кёллюлюклерин хайырындан бир бирге билдирирча кёп жангычылыкъ барды, ол барыбызны да билимибизни байыкъландырлыкъды, – дегенди Владимир Петрович.

Медиклеге къайгъыра

Быйыл Къабарты-Малкъарда «Земский врач/фельдшер» къырал программаны хайыры бла 24 медицин иш бла жалчытырга онг табылгъанды. Аны чеклеринде 21 врач бла 3 фельдшер республиканы медицина учреждениялары ны урунгъанды. Планнга кёре жылны ахырына энтта да бир врач иш къоллу боллукъду.

Медикле Элбрус, Черек, Чегем, Зольск, Май, Бахсан, Урван, Терк эм Прохладна районлада керек болгъандыла. Аланы асламысы участковый терапевте бла педиатридла, алай оториноларинголог, онколог, инфекционист, уролог дегенча специалистле изленнгендиле.

Сагъыныльган программа республикада 2019 жылдан бери дарыдылады. Ол кезиуге медицина учреждениялада ишлерге 139 чакълы врач бла орта медицина персонал тохташандыла.

Эсге сала айтсакъ, былтыр Къабарты-Малкъар «Земский доктор/фельдшер» программагъа эм тири къытышхан регионланы санына къошулгъанды.

Терк болушурча

Быйыл тогъуз айны ичинде КъМР-ни катастрофаланы медицина арасы бла терк болушлукъ берген службасыны санавациясыны «Ансат» вертолёту къысха заманда болушлукъ тапдырырча 54 кере учханды. Аны чеклеринде 55 адам жетишимли медицина учреждениялa тапдырылгъандыла.

Вертолёт тийишли медицина болушлукъ тапдырырча бар керек жангы оборудование бла жалчытылынгнанды. Аны хайыры бла медикле жеринде окъуна реанимация, терапия эм кенг мониторинг этерге онглары барды.

Санитар авиацияны айнытыу «Саулукъ сакълау» миллет эм«Биринчи медик-санитар болушлукъ тапдырыу» регион проектлени чеклеринде бардырылады.

Бюгюннгю томографла

Быйыл республиканы медицина учреждениялары онжети бюгюннгю томограф алынгнанды. Бусагъатда ала бла тири хайырланнганлары да энчи белгилерчады.

Регионну таматаларыны, ол санда Саулукъ сакълау министерствону жанындан инсанлагъа тынгылы диагностика этилирине эм тюз диагноз чыгъарылырына аслам эс бурулады.

Бусагъатда жамаат аслам жюрюген медицина учреждениляны танг кесеги магнит-резонанс эм компьютер томограф дегенча бийик технологиялы диагностика оборудованиясы бла жалчытылынгнандыла.

Эсге сала айтсакъ, беш жылны ичинде – «Саулукъ сакълау» миллет проектте кёре эм коронавирусха къажау туруну чеклеринде онтёрт КТ эм юч МРТ алынгнанды.

КУРДАНЛАНЫ СУЛЕЙМАН.

Хурметлеу

Нальчикде Музыкалы театрда уставланы, юйретиучюлени, орта усталыкъ билимге окъутханланы Устазны кюню бла алгъышлаугъа аталгъан къуурачлы ингир озгъанды. Аны хурметли къонакъларыуа Парламентини Председатели Татьяна Егорова, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков, Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары Сергей Говоров, РФ-ни Къырал Думасыны Федерал Жыйылыуыну депутаты Виктория Родина, КъМР-ни Жарыкъландырыу эмда илму министри Анзор Езаов, бирси къырал къуллукъчула, депутатла, педагог ишни ветеранлары да болгъандыла.

Усталыкъларына – бийик багъа

Эм алгъа къыралны бла республиканы гимнлерин согъун, ингирни бардыргъанла Лина Мафедзева бла Рустам Мауров жыйылгъанланы барысын да байрамла бла алгъышлагъандыла. Бу жыл «Устазны бла насийхатчыны жылы» деген белги бла РФ-ни Президентини онноу бла озгъанын эсгерте, залдагъылагъа саулукъ-эсенлик тежегендие.

Ол белги уа, жаланда педагогланы алгъышларгъа сылтау болуп къалмай, жангы амаллагъа – усталыкъ жаны бла айныугъа, кёз къарамны кенгертиуге, бирси регионланы устазларыны жангы практикаларына эмда сынамларына юйренирге – онгла да бергенин айтхандыла. Андан сора да, 2023 жыл хар адамны да жашауунда эмда къадарында педагогну бла насийхатчыны магъанасын дагъыда чертгенин, аланы жамауатны айнытыуда къыйынларын ангыларгъа чакъыргъанын да белгилегендие.

Ызы бла жыйылгъанланы Мухамед Мартынович алгъышлагъанды. Ол эм алгъа тюрлю-тюрлю усталыкъ эришиуледе республика эмда къырал даражада призёрла, алчыла да болгъан устазла ючюн кёпю хар заманда кётюрюлгенин айтып, залдагъыланы барысына да жангы жетиишмле тилегенди. Къыралны, республиканы да айныу жолунда аланы къошумчулукълары энчи магъананы тутханын эртип, ишлерине уллу кёллю болмагъанлары, эллерини-жерлерини атын айтдыргъанлары бла бирге, регионну да ахшыланы санына тюшерине къыйын салгъанлары ючюн ыразылыгъын билдиргенди.

Ингирни хычыуун жумушун башлай, ол конкурслада айырмалы болгъанланы КъМР-ни Башчысыны премиясыны дипломлары бла саугъалагъанды. Алай бла «Жылны устазы – 2023» Битеуроссей усталыкъ эришиуню республика урумуну призёрлары Нальчикде тогъузунчу номерли мектепни устазы Олег Кочетов бла Кишпек элни битеулю билим берген школунда окъутхан Азамат Шаов болгъандыла.

Татьяна Борисовна да, жыйылгъанланы алгъышлай, устаз усталыкъны не бла байламлы болгъанын, ани сайлагъан адамгъа ишин къалай бардырыргъа тюшгенин жаланда тышындан къарап билмегенин, ани кесини урунуу жолуну ал кезиулери андан башланнганын хапарлагъанды. «Сизге коллегаларым деп айтыргъа эркинлигим болгъаны ючюн а кёлюм болмагъанча кётюрюледи», - деп, алагъа жангы жетиишмле, тарксймазлыкъ илхам да тежегенди. Устаз усталыкъ жамаатда керек болгъанлай турлугъун, ала ёсюп келген тёлюню жаланда кеслерини дерслерине тюшюндюрюу бла угъай, ариу къылыкъгъа, таза ниетге, Ата журтха сюймеклике юйретирге жууаллы болгъанлай къалгъанларын да ангылатханды.

Анзор Клишбиевич да, алгъышлагъаны ючюн а кёлюм болмагъанча кётюрюледи», - деп, алагъа жангы жетиишмле, тарксймазлыкъ илхам да тежегенди. Устаз усталыкъ жамаатда керек болгъанлай турлугъун, ала ёсюп келген тёлюню жаланда кеслерини дерслерине тюшюндюрюу бла угъай, ариу къылыкъгъа, таза ниетге, Ата журтха сюймеклике юйретирге жууаллы болгъанлай къалгъанларын да ангылатханды.

Анзор Клишбиевич да, алгъышмун ведомствону дипломлары бла белгилегенди. Аланы арасында уа Тырныууз шахарны Мокъаланы Магомет атлы сабийлени бла жаш тёлюню къыгъармачылыкъ жаны бла хунерлерин айнытхан арасыны къошакъы билим бериуден педагогу Хаджиланы Мадина Ибрахимовна да барды. Ол «Жюрегими сабийлеге береме» деген Битеуроссей усталыкъ эришиую регион урумунда алчылыкъны алгъанланы санындады.

Байрам ингирде уставлагъа ыспас эмда алгъыш сёзлерин кёпле эшитдиргендие. Алагъа уа дагъыда Виктория Сергеевна бла КъМР-ни билим бериуде бла илмуда ишлегенлерини профсоюзларыны рескомуну таматасы Сергей Карныш да къошулгъандыла. Ала бир ауузан устаз – ол жаланда усталыкъ угъай, аны бла бирге жюрекни изламы да болгъанын айтхандыла. Алайсыз адам мектепде ишлеялмазлыгъын, сабийлеге билим да бермезлигин чертгендие. Педагогла бардыргъан ишни кыйыматын, аны ауурлугъун эмда өзгермезлик хурметин ангыларыкъ окъуучула, ата-анала да болурларын, дуниягъа мамырлыкъ тилегендие.

Ол кюн саугъаланнган устазланы тизмеси да аз тюйюл эди. Аланы арасында «Кюн шахар» сабий чыгъармачылыкъ академияны хунерлине жюрюген лицейинде физика дерсден окъутхан Сюйдюмланы Зудар да барды. Ол «Жылны устазы – 2023» Битеуроссей усталыкъ эришиую республика даражалы кезиуюнде хорламгъа тийишли болгъанды эмда байрамда Ыразылыкъ къагъыт, ахча саугъа бла да белгиленгенди.

Байрамгъа жыйылгъанланы кеслерини фахмулары бла «Балкария» фольклор-этнография къырал ансамбль, КъМР-ни халкъ артисти Текуланы Амур, республиканда бирси белгили тепсеу эм жыр ансамбльле, Музыка театрны солистлери, башхала да къууандыргъандыла. Ингирни къураргъа эмда устазланы саугъалаугъа «Сбербанк», «ВТБ-банк», «Ростелеком» компания да къошумчулукъ этгендиле.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Устазны кюнюнде мен да 1989-1990 жыллада къурулушуна къатышып ишленген 31-чи номерли мектепде болургъа, анам атлы устаз бла ушакъ этерге тюшдю.

Нафисат Курданланы къызыды, тукъумну башха адамларыча, окъуугъа берилгенледени. Устаз болургъа аны кёллендирген туугъан элинде Огъары Бахсанда малкъар тилден бла адабиятдан устазы Ёзденланы Чокайны жашы Хызир болгъанды. Къыз, орта билим алып, КъМКъУ-ну орус-малкъар бёлюмюне 1990 жылда кире айланнганда, бир да анга ишлер жерни къурай тура эдик.

Устазына хурмет этгенден сайлагъан эди ол билим бериую жолун. Жюреги жаратхан жолгъа чыкъгъан а муратына жетмей къалмайды. Университетни бошап туугъан элине къайтады. Кеси окъуучан мектепде пионервожатый болуп ишлей башлайды. Кертисин айтсакъ, ол окъуу юйде ахыр пионервожатый да Нафисат болады.

Заочно окъуучаны себепли бийик билимни ала, алгъа Огъары Бахсанда, ызы бла уа Тырныауузда алтынчы номерли мектепде ишлейди. Магъаданчыланы шахарында малкъар тилден бла адабиятдан дерсле берип тургъанды. 2004 жылда уа башланнган класслада дерс бериую сайлайды. Ол ишин да бардыра, 2006 жылда педагогика колледжде бир жылны ичине башланнган классладагъылагъа дерслени къалай бардырыргъа керегине юйренеди.

Билимин заманны излемлерине кёре ёсдюре баргъан къыз биринчи квалификацияны болгъан устазды. Тырныаууздан Нальчикге кёчгенинден сора 2020 жылда бир ыйыкъны ичинде анга 31-чи номерли мектепде иш табылады. Алай бла окъуучуланы кёрмей, алагъа дерс бермей чыдагъаны бир ыйыкъ болду. Устазны мектепге тартып тургъан бир кюч болур, Нафисатны урунуу жолуна къарасанг да, анга толу ийнанаса.

- Жангы ишчи программагъа кёре устазгъа жазыу иш асыры кёпдю. Сёз ючюн, мен окъутхан тёртюнчю классда тёгерекде къудуретден программа бла дерс барды, окъуу китаплада уа жукъ да жокъ. Ата-анала интернетни къозгъан, сабийлери ючюн дерсге хазырлана туруп, ангыламагъан заттлары болса, манга сёлешедиле. Ма аллай кемчиликле тюбейдиле ишибизде. Мени классымда 27 сабийден аламысы алай окъуйдула. Сора не къабарты, не малкъар тилде сёлешгенле жокъну орунундадыла.

Устазны бу сёзлерини кертилигин мектепде болсакъ кёре туруучубуз. Нафисатха дерсден тышында репетиторуа ишлеп окъуугъа эс бурурча онгланы юслеринден сордум. Кертисин айтханда, окъутхан устаз кесини классында репетитор болургъа эркинлигин жокъду.

- Элде, шахарлада мектепледе ишлегеним себепли, тенглешдирирге онгум барды. Бахсан ауузунда терен билим берир ючюн устазла кьаты кюрешген сунама, - дейди Нафисат, юйюне эттирик дефтрелени бир жанына сала.

Башланнган классланы устазны столунда гюл къысымны кёрюп, кюн сайын билим берген адамны сыйын былай кётюре эселе, ол аламат болгъанын чертдим.

- Бюгюн Устазны кюню болгъаны ючюн ата-аналаны сый бергенликлериди, - деп жууаплады ушакъ нёгерим, жумушакъ ышара.

Ол кезиуде бу огъурлу устазгъа алгъыш сёзюбюзню бир да къызгъанмадыкъ.

Мектеплерибизде быллай тынгылы устазла илмишлегенлерине къууанып, жарыкъ кёллю болуп кетдим.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Кертичилик

Сайлагъан жолундан таймагъанды

Башламчылыкъ

Бу кюнледе Атажукъ улу паркда КъМР-ни Жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну, КъМР-ни Жаш тёлюню арасыны эм КъМКъУ-ну Отарланы Керим атлы маданият арасыны себеплиги бла «Таулу той» бардырылгъанды. Ол абаданланы, гитчелени да кёллерин жарытхан аламат жумуш болгъанды. Адетибизге келишгенича, жашла, къызла да тийишлисича омакъ кийинип келгенлери уа бютюнда аламат кёрюне эди.

Таулу той

Байрамны юсюнде миллет чепкени бла фахмулу жашчыгъыбыз Атабайланы Алибек ачханды. Ол сахнада жыр айтханындан сора да, уста аякъ бюкгенин да кёргюзтгенди. Аны жырлагъанына жыйылгъанла сюйюп тынгылап, къарсла бла ыразылыкъларын билдиргендиле. Байрамны аллында келгенлеге жаш тёлюню ишлери жаны бла министр Азамат Люев бу жумуш жаш тёлюню айнытыргъа иги себеп болгъанын айтханды. Бу ишни министерствону себеплиги бла ол сайын амалла къурап бардырып турургъа сюйгенлерин чертгенди.

– Байрамгъа келгенигизге бек ыразыбыз. Таматаларыбызны айтханча, бюгюнлюкде адетибизни, тёребизни унутмагъанлай тутаргъа керекбиз. Миллетибизни кёп ариу тепсеулери барды, аланы тас этмегенлей, тёлюден-тёлюге ётдюрсек иги боллукъду. Биз бу жумушну ахшы муратла бла башлагъанбыз, жаш тёлюню да миллет сезими ёсерикди деп ышанама. Бюгюн «Тау тойну» ачылгъаны бла уа барыбызны да алгъышлайма,- дегенди министрни орунбасары Ахметланы Артур.

Той башланыры аллында байрамны бардыргъанла Таукенланы Салим, Мызыланы Аубекир бла Элеккуланы Нюр-Мухаммад адетни англытахландыла. Жаншла бир жанында, къызла башха жанда. Байрамны тынгылы ётдюрюрге айдан аслам хазырланнганларын биллиргенди от бизге.

Келгенлени дагъыда белгили жырчыларыбыз Жеттеланы Камилла, Созайланы Нату, Байсыланы Артур, Тебердиланы Зухура, Алчакъланы Артур да къууандыргъандыла, аламат композицияла бла чеклемегенлей, миллет къобузда абезехни, тюз тепсеую макъамларын сокъгъандылай, жаулукъларын алыргъа керекдие. Тойну ахырында жаулугъун къайсы сыйыртмаса да, ол хорлайды.

Байрамгъа жыйылгъанла, тойну керти да аламат бардырылгъанын билдирип, быллай жарыкъ ингир къурагъанлагъа ыспас этгендие. Тойну уа, эски адетледеча, барысы да абезехге аякъ бюгюп, ариу бошагъандыла.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.
Суратла авторнудула.

2023
УСТАЗНЫ БЛА НАСИЙХАТЧЫНЫ ЖЫЛЫ

Иши, адеплилиги бла да намысха тийишли бола

Къайсы элде да жамауат энчи хурмет берген, элни, жаш тёлюню айныууна юлюшлерин къошханлары ючюн багъалагъан юйюрле бола келедиле. Бабугентде аллайладан бири Батчаланы Каммойну юйюрюдю. Ол юйдегиси Гашланы Аминат бла бирге юч сабийни да ёсдюре, Нальчикде ленинчи окъуу шахарчыкъда билим алып, халкъны зор бла Орта Азиягъа бла Къазахстанга кёчюргюнчю Огъары Малкъарда бла Къашхатауа мектепледе сабийлени окъутуп тургъанды. Алай бла уа ол мында биринчи устазладан биринде саналады.

Алгъадан белгилесек, аны сабийлери Борис, Лиза, Анатолий да, аталарыны ызын ызлап, ёсюп келген тёлюню юйретиуге бла окъутуугъа къыйын салгъанладандыла. Келинлери Тогъузланы Роза Ахмановна, ол Борисни юйдегиси болгъанды, жарыкъландырыу министр болуп тургъанын да халкъ биледи. Бюгюнлюкде Бабугентни школу аны атын жюрютеди.

Къыралгъа жау чапхан кезиуде Каммой 115-чи атлы аскер дивизияны санында уруш этип, анда ауур жаралы болгъанды. Ессентуки шахарда аны саулугъуна кёп заманны багъып, юйге жиберип кьойгъанды-ла. Энди къазаугъа къатышырга анга жарарыкъ тюйюл эди. Элден немислилени къыстагъанларындан сора уа, Бабугентде отузунчу жыллада ачылгъан клёпзаводда кёчгюнчюлюкге дери ишлеп тургъанды, къолдан хунерли адам болгъанды.

Юйюр Орта Азиягъа тюшген юй. Наукатда алагъа дагъыда эки сабий – Алик бла Анатолий да къоушуладыла. Мында да юйюр тамата артельни складыны таматасы болуп, «За трудовую доблесть» майдалгъа тийишли болгъанды.

Бюгюн а бизи энчирек юйюрню гитчеси, устазыбыз Анатолий Каммоевични юсюнден айтырга сюёбиз. Ол кёчгюнчюлюкде туугъан тёлюденди. Биринчи классха уа анга мында – Бабугентде барыргъа къадар насып этгенди. Тёрт классны энди эски мектебинде окъып, артда уа жангы школу ачылгъанына къууана, ары жюрюгенди. Аны уа мында тамата къарындашы Борис Каммоевич тарыхдан окъутуп тургъанды. Аны окъуулу, билимли адам болгъанын черте, ушакъ нёгерим Орта Азияда да эл мюлк техникумда комсомолну комитетини секретары болуп, таулу сабийлеге да окъуугъа тюшерге себеплик этип тургъанын айтады.

- Борис бла Лиза, атабызны айтмасакъ, манга усталыкъны сайлауда юлгю болгъандыла. Ала мени юйюрюмдюле деп салмайма махтауну. Тамата къарындашым школда тарыхдан мени кесими да окъутханды. Аны дерслери сейир эдиле. Кёп затны билгенди. Аны себепли уа артда бу жанын сайлагъаным да аны ючюн болгъанды.

Алай эсе да, мен школубузда кёп жылланы ишлеген, даражасы, хурмети да болгъан устаз Аттоланы Якуб Адрахмановични юсюнден айтырыкъ эдим. Ол бизни физкультурадан окъутханды. Тёртюнчю классда болгъанымда бизни, тогъуз сабийни, биргесине алып, бешкюнлюк походха элтип, Огъары Малкъардан Бызынгыгъа чыгъаргъанын бюгюн-бюгече да унутмайма. Ол алыкъа кеси да жаш адам эди, аны таукеллигине, тирилигине, хар заманда да алгъа итиннгенине сейир этгенлей, анга ушаргъа, аныча уста болуп, сабийлени сюйгенлерин элтирге сюйгенме, - дейди ол андан ары.

Алай бла, бу сабийлик умутларын толтура, Анатолий Каммоевич тогъузунчу классны бошагъанында, педагогика училищеде спорт бёлюм ачылгъанын эшитип, школну тауусмагъанына да къарамай, болсам, жаланда Якуб Адрахмановичге кибик боллукъма деп, окъуугъа кирип къалады. Юч жылны анда билим алып, айырмалы диплом бла артха, элге къайтады.

Мында мектепде устазы бла бирге ишлеп башлайды эмда ала аслам жетиишм да болдурадыла. Волейболдан, футболдан, баскетболдан командала хорламлары бла айтылып, юйретгенлерин, эллиерин да къуурандырадла. Сабийлени эллеге, шахарлагъа элтип, эришиулеге къатыщдыра, спартакиадалада хорламла болдура, «Старты надежд» оюнлада республикада чемпионла болур даражагъа да жеттендиле. Футболдан регионда биринчи жерни алгъанлары ючюн а Москвагъа да баргъандыла.

Къыралыбыз Олимпиада оюнлагъа хазырланнган кезиуде уа мектепледе спорт майданланы къурагъа эмда тапландырыугъа аталып, къырал даражада конкурс къуралгъан эди. Бу жаны бла да Анатолий Каммоевич кече-кюн демей, школну спортзалында хар не керекленди да тынгылы этип, биягъы республикада биринчи орунны тийишли боладыла. Аны ючюн а Батча улуну къыралыбызны ара шахарына жибередиле, анда уа ол Кремльни дворецинде бирси жерледен келген комсомолчула бла бирге саугъаланнганды, анда суратха тюшгенлери уа бютюнда уллу сейирликге саналгъанды. Саулай да республикабыздан а ары он адам баргъан эдиле.

Физкультурадан устаз болуп ишлей тургъанлай, Къабарты-Малкъар къырал университетни тарых бёлюмюне окъургъа заочно да киреди. Алай бла уа, дагъыда, къарындашы Борисча, бу дерсден окъутуп, муратына да жетиди. Бабугентни мектебинде сагъынылгъан дерсделен, географиядан да окъута, кесин сабийлеге сюйдюргенди. Ол окъучуула бла, кесини тенглери бла сёлешгенча, алай ариу сёлешгенди, бир заманда да хыны этип, жанларын аурутмагъанды.

Физкультура дерсде кюч-къарыу, саулукъ, андан сора да, таукеллик да керек болгъанларын ангылайбыз. Къарыусузуракъ неда бир затдан къоркъгъан сабий болса да, алагъа энчи эс бургъанды. Тарыхдан, географиядан окъумай келген болуп, биогюн хазыр тюйюлме десе да, анга эндиги дерсге хазырланыргъа онг бергенди. Окъуучуну хурметлегени ючюн а кеси аланы жанындан биогюнда тийишли болгъанды анга.

Окъуулугъу, билимлилиги, жетиишмле болдура ишлегени ючюн а аны Черек районну билим бериу управлениясыны таматасына да саладыла. Былайда да Анатолий Каммоевич, жыйырма жылдан аслам заманны уруна, школланы ремонтларына, устазланы усталыкъларын ёсдюрюрлерине, сабийлени олимпиадалагъа къатышырларына эмда окъуугъа кирирлерине къайгъыргъанлай тургъанды. Жаш тёлюню окъутуугъа бла юйретиуге къошхан юлюшю, усталыкъ хунери бийик болгъаны ючюн а «КъМР-ни билим бериую сыйлы ишчиси», «РФ-ни халкъгъа билим бериую отличниги» деген даражалагъа да жеттенди. КъМР-ни Башчысыны, Парламентини, Жарыкъландырыу эмда илму министерствосуну сыйлы грамоталары, дипломлары бла да саугъаланнганды.

Къайсы усталыкъда да адамны чынтты профессионал болгъанын, ол ишине керти да кёлю бла берилгенин аныы ызындан баргъанла, ол этген ишни кеслерине сайлагъанла бютюнда ачыкълайдыла. Анатолий Каммоевични да кёпдюле аллай окъуучулары. Сёз ючюн, Макъытланы Арсен Азнорович школда физкультурадан, биологиядан да окъутуп тургъанды. Биогюнлюкде къызланы волейболдан юйретип, ол къыргъан къауум республикада бу жаны бла чемпион да болгъанды.

Батча улу кеси уа, андан сора да, окъуучулары биогюнлюкде республикада белгили врач-хирург Аккуланы Махти, районну билим бериу управлениясыдан Герийланы Мадина, Бабугентни школунда устаз болуп, сагъынылгъан управлениядa да ишлеп тургъан, бусагъатда мектепни директору Мокъаланы-Гашланы Фаризат, дагъыда кёпле бла ёхтемленгенин билдиргенди. Хар аны къолунда ёсген, билим алгъан сабийни жетишими аны кёлюн кётюргенин, къыркъ жылдан асламны тамамлап келген иши бошуна болмагъанына ийнаныгъа этгенин айтады.

Анатолий Каммоевич ким да юлгю алырча, андан юйренирча устаз, эм алгъа уа адамлыкъ ышаналара бла хурметге тийишли, огъурлу адам болгъанына биз да шагъатбыз. Ол кесини болими, чырайы бла энчи болгъан згечи Елизавета Каммоевна бла бир коллективде ишлей, ана къарындашча берген хурмети бла да биз аллай инсанладан кёрген ариу адеп-къылыкъгъа тюшюнюрча эте эди. Тамата тёлю бизни жаланда акъыл сёзлери бла угъай, ёзлерин къалай жюрютгенлери бла да юйретгендие. Бу ышын а халкъыбызда ёмюрледен бери да келгенди.

Ишин да бардыра, устазыбыз ата-анасыны биргелерине туруп, алагъа да сакъ бола, ийнакълай, алай жашагъанды. Аланы хурмет бла эсгере, окъургъа, билим алыргъа, ардта уа ишюсюнде айныргъа, жетиишмли болургъа да онг бергенлери, жаш адамгъа аллында айыпны болмазына аслам затны ангылатханлары ючюн ыразылыгъын да айтады.

Ол кюнледе Сканаланы Зухура бла ала юч ариу сабий да ёсдюргендие. Фатима биогюнлюкде жарашдырыучу судьяды, Алим а Черек районда халкъны иш бла жалчытхан араны таматасыды. Алты туудукъ да, аппаларыны кёлюн кётюре, школда жетишимли боладыла. Алыкъа садикге жюрюгенчикле да бардыла. Сабийлени аналары Зухура, жашаудан замансыз кетип, юйюрню мудах этген эсе да, ала къадаргъа огъурсузланмай, аталарыла таянчакълыкъ эте, ишлеринде да бет жарыкълы боладыла.

Пенсиягъа чыкъгъанлыкъгъа Батча улу биогюнлюкде да иш юсюнденди. Районну билим берилде урунгъанларыны профсоюзларыны комитетини башчысыды. «Иш юсюнде чыныкъгъанбыз да, алайсыз туралмайбыз. Атама-анама элде не жумушну этерге да юйретгенлерине, адам жашауда тутхан ишине, аны къалай тамамлагъанына кёре сыйгъа, намыкъа да тийишли болгъанын ангылатханларына биогюнда ыразыма», – дейди кеси уа андан ары.

Чынты усталыкъ да заманда да болгъанлай кетгенди. Ала жаланда жашагъан эллерини угъай, саулай да халкъыбызны байлыгъыдыла. Нек дегенде аллайларыбыз ёсюп келген жангы тёлюню биогюнлюкде юйрете эмда алагъа билим бере, миллетибизни тамблагъы юнюне, аны айнай барырына къайгъырадыла эмда халал юлюшлерин къошадыла.

Тюбешиу

Бу кюнледе Ставрополь крайны Курский округунда «Курскийде шуёхлукъну тагылары» деген аты бла Шимал Кавказны жазыучуларыны V регионла аралы фестивальлары ётгенди. Бу жол баргъан фестивальгъа сёз устала Дагъыстандан, Ингушетиядан, Къабарты-Малкъардан, Къарачай-Черкесден, Къалмыкъдан, Шимал Осетиядан, Чечен Республикадан эм Ставрополь крайдан баргъандыла. Бу тёрели бола баргъан жыйылыуну кесини энчиликлери барды: аны ишине къатышхан жазыучула, поэтле, къуумлагъа бёлюнюп, ол баргъан округда шахарлада, элледе окъуучула бла тюбешедиле.

«Сизгедиле жюрек тагыларым»

Курскийни Маданият юйюнде 25-чи номерли школну окъуучулары Ингушетиядан Хаваш Накостоев, Раиса Дидигова, сора Дагъыстандан Умараги Салихова бла тюбешгендиле. Зайцев хуторну маданият юйюнде уа «Поэтический марш-бросок по Курскому району" деген проектни чекленде поэтле Михаил Соловьев эмда Николай Жупин 25-чи номерли школну окъуучулары къурагъан «Жангы тёлю» деген поэзия клубну членлери бла тюбешип, жылы ушакъ этгендиле.

Ростовановну Маданият юйюнде уа Дагъыстандан келген табасаран поэт эм кёчюрмечи Гусейн Абдурахманову бла осетинли алим эм назмучу Тамерлан Теховну назмуларына тынгылагъандыла сабийле, таматала да.

Дагъыда дагъыстанлы жазыучу, поэт Максим Алимов бла ставропольчу назмучу къыз Сусанна Баграмян Курскийде Графская (Лев Толстойну аты бла) библиотеканы 20-чы номерли филиалында болгъандыла. Алагъа анда ол элни клубну артистлери бла 12-чи номерли школну окъуучулары тюбегендиле. Тюбешиуню атына «Сизгеди жюрек тагыларым» деп атагъандыла.

Эдиссияны 5-чи номерли школуна сабийле бла тюбеширге дагъыстанлы поэт Индира Зубабирова, Ставрополь крайда жазыучула союзуну 7-номерли филиалына жыйылгъанла уа, школчула бла интернатчыла, ставропольчу поэт, устаз Нина Можная, осетин жазыучу, назмучу Энвер Скодтаев эмда бизни жерлешибиз, белгили журналист, жазыучу Османланы Хыйса бла ушакъ этгендиле, ала «Русская горница» атлы музейде болгъандыла.

Уваровода библиотекачыла Нина Ермолаева бла эмда къабартылы поэт Мухамед Нафедзев тюбешиу къурагъандыла. Ала «Млечный путь» атлы поэзия кружокга жюрюгенле бла сёлешгендиле.

«Мени бек къууандыргъан – быллай фестиваль байламлыкъна къурай, бизни бир бирибиз бла, окъуучула бла да жуукъ эте баргъаныды. Анга келишир ючюн, мен ары юч тилде чыкъгъан «Юйюнге да мамырлыкъ!» деген китапны элтгенме. Сабийле бла тюбешиуле къайда да жарыкъ ётгендиле. Мен кесим сабийликде кёрген жазыучуларымы бир заманда унутмагъанма. Ала да сакъларыкъдыла эслеринде шимал кавказ поэтлени бла жазыучуланы.

Дагъыда анда бир къууанчлы иш болгъанды: осетин жазыучу Энвер Скодтаев Отарланы Керимни назмуларын ана тилине кёчюрюп, ол китапны алып келгени. Ол Керимни юсю бла халкъыбызгъа берилген сыйды деп, алай къарайма, ыспас эте, анга», – дегенди Османланы Хыйса.

Фестиваль Курскийни Маданият юйюнде «Бизни кючлю Кавказ бирлешдиргенди» деген аты бла баргъан концерт программа бла жабылгъанды. Анда Ата журтха сюймекликни юсюнден жырла, назмула айтылгъандыла. Округну маданият управлениясыны таматасы Галина Жулина къонакълагъа эсде къаллыкъ саугъала бергенди.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Себеплик

Пенсиягъа алгъадан къаллай бир ана чыкъгъанды

ЗаконодательствоГа тийишлиликде, кёп сабийли аналагъа пенсиягъа болжалдан алгъа чыгъаргъа эркинлик бериледи. Аллай онгну Къабарты-Малкъарда 2023 жылда 576 ана хайырланнганды, аладан 34-ню беш эм андан кёп баласы, 114-ню – тёртюсю эм 428-ни ючюсю бардыла.

Ючь сабий тапхан анала пенсиягъа 57 жылларында чыгъаргъа боллукъдула, тёрт сабийлиле – 56 жылларында, беш эм андан кёп бала тапханла уа – 50 жылларында. Аланы къагъытларын Социал фонд алгъадан жарашдырып башлайды, бир-бирде аналы кесинде сакъланнган документле изленирге боллукъдула. Эркинликлерини юсюнден эм пенсиялары бла байламлы сорулаурын тиширыла фондну жер-жерли бёлюмюне барып билирге боллукъдула.

ЭСГЕРТИУ: пенсияларын болжалдан алгъа алыр ючюн, тишириуну аналыкъ эркинлиги неда баланы алып ёсдюре эсе, сабийге къарагъра эркинлиги сыйырылмазгъа тийишлиди. Аны бла бирге ана пенсиягъа 2023 жылгъа чыгъа эсе, страховой стажы 15 жылдан аз болмазгъа, энчи пенсия коэффициенти да 25,8-ге жетергге керекди.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

Топалайчыкъ

Будайланы Азретни жашы Мухаммад кёнделенчиди. Кесине да алгъаракълада бир жыл толгъанды. Саулукъну, насыпны сабий болсун, алгъышлада айтылыучу, атасын-анасын, миллетин къууандырыучу жаш болсун!

Юйретиу

Шуёхлукъгъа талпындыргъан чакъла

«Ашхана» проектни бардыргъан Мокъаланы Гульнара сабийлени айныуларына жарагъан кёп сейир жумушла къурайды. Бу кюнледе да сабийлеге билим берген «STARTUM» арада мастер-класс болгъанды. Ары отуздан аслам жашчыкъ бла къызчыкъ къатышхандыла, эм гитчечикге уа юч жыл бола эди. Аланы санында жырчы Тёппеланы Алимни къызчыкълары да болгъандыла.

Тюбешиуню аллында аланы барысына да ариу тюрсюнлю ал ботала кийдирип, бир бирлери бла танышдыргъандыла. Ызы бла хар бирине да эришиуге керек затланы берип, мастер-классны башлагъандыла. Сабийлеге кёп сейир жумушла буюргъандыла. Эм алгъа зараны болмагъан боянула бла таллы ашарыкъланы (печеньяланы) юсюнде кеслери не зат сюйселе да ишлерге. Ол жумушну хайырындан сабийлени фахмуларын, оюмларын тинтгендиле.

Ызы бла экинчи жумушну башлагъандыла. Анда сабийле кёк, сары, мор, жашил, кызыл тюрсюнлю тылы бла ишлегендиле. «Мен тылыгъа тюкенледе сатылгъан боянуланы къошмайма. Сабийге зараны болмазча, хар тюрсюнню да кесим хазырлайма. Сёз ючюн, къызыл тюрсюнню – чогюндюрню сууундан, жашилни - шпинатны сууундан, сарыны – куркума къошуп. Аны гитчеле ашасала да, аллергия болмайдыла», – дегенди Гульнара.

Ызы бла ала «STARTUM» араны логотипин жарашдыргъандыла. Бир-бирде уа жыл санлары гитче болгъанлыкъгъа, аны аламат келишдиргендиле. Эм ариу этгенледен бири уа хасаниячы къызчыкъ Бёзюланы Зухура болгъанды. Ол бюурулгъан жумушну кеси аллына аламат тамамлап сейирсиндиргенди.

Ызы бла ючюнчю кесекге кёчгендиле. Анда уа сабийлеге сюйген жомакъларындан жигитни, Чебурашканы, ишлерге буюрулгъанды.

Аланы ишлерин араны директору Зубайдат Мурадова тинтгенди. Ол жашчыкъла бла къызчыкъла кёл салып, аламат кюрешгенлерине къууанганын айтханды. Быллай жумуш гитчелени оюмларын, моторикаларын айнытханын да чертгенди. «Жаш тёлюню бир бирлери бла танышып, кёллери жарыкъ болгъанларыны багъасы жокъду», – дегенди ол.

Сабийле, ишлерин кёргюзтгенлериндин сора да, бирге ойнап, татлы ашарыкъла бла сыйланнгандыла. Ызы бла Мокъаланы Гульнара, хар бирине да иги кюрешгени ючюн ыразылыгъын айтып, аланы сыйлы грамотала бла саугъалагъанды.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.
Сурат авторнуду.

Сиз билемисиз?

Къайсы сары жау игиди

Росконтрольда ишлегенле тюкенледе, рыноклада да сатылгъан сары жауланы бек игилерин тохташдыргъандыла эмда туура этгендиле.

Алайды да, экспертле Россейни тюрлю-тюрлю регионларында жауну 23 тюрлюсюн сатып алгъандыла. Аланы жаланда уллу супермаркетледе угъай, гитче тюкенледе да алып кёргендиле. Аладан 13 тюрлюсю жарасузгъа санаалгъанды. Тинтиулени кезиюнде алада битим жаула табылгъандыла.

Сары жауну сегиз тюрлюсю уа битеу изленмлеге келишгендиле. Бек игилеге «Алтайская буренка», «Домик в деревне», «Можайское», «Молоколамск», «Экомилк», «Молочные узоры», «Фермерская коллекция» эмда Billa degenle саналгъандыла. Тинтиуле кёргюзтгенлерича, ол жаула жаланда къаймакъдан этилгендиле. Алай эсе уа, аланы арсарлы болмай алыргъа боллукъду.

Кёпле доллардан эсе къытайлы ачханы сайлайдыла

Россейлилени 40 проценти чакъны бири долларны бла еврону къытайны юаньнга алышындырыуну эмда ачхаларын ол валютада сакълауну дурус кёреди. Россей тыш къуралла бла сатыу-алыу ишлерин ол ачха бла бардырса да иги боллукъду дейдиле. Аны «Открытие» банкны Росгосстрах Скодтаев эмда бизни жерлешибиз, белгили журналист, жазыучу Османланы Хыйса бла ушакъ этгендиле, ала «Русская горница» атлы музейде болгъандыла.

Уваровода библиотекачыла Нина Ермолаева бла эмда къабартылы поэт Мухамед Нафедзев тюбешиу къурагъандыла. Ала «Млечный путь» атлы поэзия кружокга жюрюгенле бла сёлешгендиле.

«Мени бек къууандыргъан – быллай фестиваль байламлыкъна къурай, бизни бир бирибиз бла, окъуучула бла да жуукъ эте баргъаныды. Анга келишир ючюн, мен ары юч тилде чыкъгъан «Юйюнге да мамырлыкъ!» деген китапны элтгенме. Сабийле бла тюбешиуле къайда да жарыкъ ётгендиле. Мен кесим сабийликде кёрген жазыучуларымы бир заманда унутмагъанма. Ала да сакъларыкъдыла эслеринде шимал кавказ поэтлени бла жазыучуланы.

Дагъыда анда бир къууанчлы иш болгъанды: осетин жазыучу Энвер Скодтаев Отарланы Керимни назмуларын ана тилине кёчюрюп, ол китапны алып келгени. Ол Керимни юсю бла халкъыбызгъа берилген сыйды деп, алай къарайма, ыспас эте, анга», – дегенди Османланы Хыйса.

Фестиваль Курскийни Маданият юйюнде «Бизни кючлю Кавказ бирлешдиргенди» деген аты бла баргъан концерт программа бла жабылгъанды. Анда Ата журтха сюймекликни юсюнден жырла, назмула айтылгъандыла. Округну маданият управлениясыны таматасы Галина Жулина къонакълагъа эсде къаллыкъ саугъала бергенди.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Байрам

Къуллукъларын бет жарыкълы толтургъанлары ючюн – сый эмда махтау

КъМР-де МВД-да штаб бёлюмлени къуллукъчуларын профессионал байрамлары бла алгъышлагъандыла. Быйыл службагъа 105 жыл толады. Анга аталгъан къууанчлы жыйылыуну ача, ич ишлени министри полицияны генерал-лейтенанты Василий Павлов, бу службаны ич ишле органлада магъанасы бек уллу болгъанын айтханды. Ол Штабны келечилери ведомствону битеу бёлюмлерини ишлерин бирге тийишдиргеннирин белгилеп, аны къуллукъчуларына саулукъ, жетишимле, юйюрлеринде ыразалыкъ тежегенди.

- Штабда эм саныалу полициячыла ишлейдиле. Салыннган борчланы толтура, сиз профессионал билимигизни кёргюзтесиз. Байрам бла жюргеримден алгъышлайма, ишигизге жууаплы кёзден къарагъаныгъыз ючюн сау болугъуз,-дегенди Василий Павлов.

Жыйылыуда ишде жетишимле болдургъанла белгиленип, ведомствону саугъала берилгендиле. Борчларын бийик даражада толтургъанлары ючюн, КъМР-де МВДны штабны тамата инспектору Роман Глущенко бла энчи магъаналы буйрукъла жаны бла тамата инспектор Карина Бесланеева, ОМВД-ны Черек районда штабыны башчысы Къулбайланы Залимхан КъМР-де МВД-ны Сыйлы грамотасына тийишли кёрюлгендиле.

Быйыл ведомствону штаб бёлюмлерини эм иги къуллукъчусу энчи буйрукъла жаны бла тамата инспектор Юлия Терентьева болгъанды. Василий Павлов аны атасына бла анасына къызларыр ариу юйретгенлерин ючюн ыразылыгъын айтханды.

Байрамда ветеранланы да унутмагъандыла. Кёп жылланы ич ишле органлада къуллукъ этген Люся Ширитова бла Анзор Кармов «Штаб бёлюмле къуралгъанлы - 105 жыл» майдал бла саугъаланнгандыла.

Ишчи борчларын толтургъан кезиуде жан берген полициячыла Гюзюланы Тахирни бла Альберт Сокуровну сабийлерине спорт керекле алыргъа сертификат берилгендиле.

КъМР-де МВД-ны штабыны къуллукъчулары Нальчикде сабий юйде турсгъанланы арасында саулукъларына бакъдыргъанлагъа болушургъа оноулашхандыла. Жыйылыуда учреждениялы башчысы Марита Крымуковагъа сабийлеге керекли затла берилгендиле.

Бузукълукъ

Багъасына кёп къошуп

Россейни Монополиялагъа къажау федерал агентствосу къурулуш материалланы багъасы къалай къуралгъанын тинтгенде, «Верхнебаканский цемент завод» эм «Новоросцемент» предприятиялада быйылны биринчи жарымында цемент ючюн багъала быптырны бу кезиуюнден иги да озгъанларын ачыкълагъандыла, деп билдиргендиле бизге ведомствону пресс-службасындан.

Предприятияла «Газметаллпроект» къуумгъа киредиле. Тохташдырылгъаныча, ол къауум Юг эм Шимал-Кавказ федерал округлада цемент чыгъаргъан эм уллу предприятиядыз, къурулуш материалланы рыногунда кёпчюлюкню тутады. Компанияны финанс ишини эсеплерин сюзгенде, быйылны биринчи жарымында цементге тохташдыргъан багъала къоранчладан, сатыуалыуда файдаладан озгъаны белгили болгъанды.

Алай бла уа монополиялагъа къажау законлагъа – «Конкуренцияны къорулуну юсюнден» законну 10-чу статьясыны 1-чи кесегини 1-чи пунктуна бузукълукъла этилгендиле. Ол шарт тохташдырылса, Предприятие РФ-ни Административ бузукълукъланы кодексине кёре жуаапха тартылыкъды.

Хыйлапыкъ

«Къызынгма» деп сёлешгенге ийнанма

Быйыл 5 октябрьде «Прохладненский» ОМВД-гъа 74-жыллыкъ тиширыу тарыгъып келгенди. Ол бидиргенича анга эртгенликде телефонуна тиширыу сёлешип, къызынгма, авария эттенме, адамны ургъанма, алай уголовный жуаапха тартылмаз ючюн, 230 минг сом тёлерге керекди, дегенди. Ахча бла бирге дарманла бла укол этерге ийне салырын да тилегенди. Ынна къызына жаланда ачханы курьерге бергенден сора сёлешалгъанды. Ол а жукъ да болмагъанын, бир къоркъуулу ишге да тюшмегенин айтханды.

Излеу-тинтиу жумушла бардыргъан кезиуде КъМР-де МВД-ны полициячылары бу хыйлалыкъны этгенине биреге ишекли болгъандыла. Ол алгъын да сюдню оноуу бла жуаапха тартылгъан 34-жыллыкъ нальчикли тиширыу эди. Ол аманлыгъына женгдиргенди эмда ачханы банк счётха салгъанын айтханды.

Андан ары тинтиуле бардыргъанда, полициячыла ол адам Нальчикде да быллай аманлыкъ этгенин ачыкълагъандыла, 69-жыллыкъ тиширыуну да къызы авария этгенди деп алдап, 200 минг сомун алгъанды.

Хыйлачыгъа РФ-ни УК-сыны 159-чу статьясыны 2-чи кесегине кёре терслеу материалла ачылгъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Спорт

Хорламла, байламлыкъла да

Ростов областыны Шахты шахарында каратени бир тюрлюсюнден халкъла аралы эришиу, аскер искусстволадан «Бизникиле ючюн» деген битеуроссей фестиваль, каратени WSKF тюрлюсюнден Россейни биринчилиги бла кубогу болгъандыла.

Къыралны аскер искусстволадан союзуну Ростов областында бёлюмюню толтуруучу директору Ярослав Стуровну бла WSKF каратени федерациясыны президенти Ванник Арутюнянны чакъырыулары бла ары Элбрус районну аскер искусстволадан «Барс-Тырныауз» академиясыны спортчулары баргъандыла. Эсеплеге кёре, каратени бир тюрлюсюнде Алим Абушов хорлагъанды, Айша Абулова уа эки турнирде да кюмюш майдалланы къытханды. Аланы тренерле Этезланы Владимир, Гияс Абушов, Алим Эминов, Ангелина Лазаренко, Арсен Губашиев бла Виолетта Шпагель юйретгенгиле.

Шахтыде татамиге Этезланы Владимир кеси да чыкъгъанды. Ол 18 жылдан абадан спортчуланы араларында – ючюнчю, ветеранлада уа биринчи болгъанды. Владимир бу эришиуле республика бла Ростов областы аралырында байламлыкъланы кючлюгюне болушканлардан, бир бирлерини спорт сынамларына юйренирге себеплик этгенлерин белгилегенди.

Андан сора да, Ванник Арутюнян Этезланы Владимирни бла Ангелина Лазаренкону WSKF каратеден дунияны чемпионатына чакъыргъанды. Ол а быйыл ноябрьде Японияда ётдюрюлюкдю.

Жарсыу

Жарыкъ сыфаты эсибизде къаллыкъды

Бу кюнледе Пашкута элни, Чегем шахарны жамааталарына, Малкъарланы тукъумгъа да уллу бушуу сынаргъа тюшгенди. Халкъыбызны аламат жашларындан бири, жарыкълыгъы, тирилиги бла да не ишде да кёл этдире билген халал адам Малкъарланы Камалны жашы Жагъапар дуниясын замансыз алышханды.

Аны сабийлерине, юйдегисине, ахлуларына, жууукъларына ала бла бирге бушуу этгенибизни билдиребиз. Жагъапарны иги ишлери, адеплилиги, жарыкъ сыфаты жюреклерибизден бир заманда да кетерик тюйюлдю.

Тенглери, шуёхлары, эллилери.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Шеф-редактор
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи – 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 40-03-24.
Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрюткюу эм жазылыу – 42-37-94.
Энчи корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материалланы айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5–6 бет) кёпню алмайды.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федерал Управлениясы жууаплыдыла.
Телефонла: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыдыла.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкъда юч кере чыгъады – геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Таппасханланы Аминат – дежурный редактор; Кучукланы Сафият; Кетеянчиланы Зульфия – жууаплы секретарны орунбасарлары; Ахматланы Люиза (1,2-чи бетле), Зезланы Лида (3-чю бет) Бийчеккуланы Жаннета (4-чю бет) – корректорла.

Тиражы 1438 экз. Заказ № 2199

Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru